

กระบวนการคัดเลือกและนำเสนอเนื้อหาด้านมลพิษสิ่งแวดล้อม
ของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย

นางสาวรสันท์ สรรสะอาด

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทสาขาสถาปัตยกรรมมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการหนังสือพิมพ์ ภาควิชาวารสารสนเทศ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-638-746-4

ลิขสิทธิ์ของ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**SELECTION PROCESS AND PRESENTATION OF POLLUTION CONTENT
IN THAI DAILY NEWSPAPERS**

Miss Rossanun Sansa-ard

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Journalism

Department of Journalism

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1997

ISBN 974-638-746-4

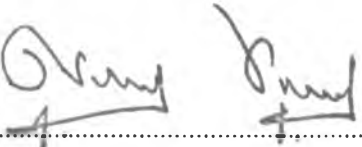
หัวข้อวิทยานิพนธ์ กระบวนการคัดเลือกและนำเสนอเนื้อหาด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมของหนังสือพิมพ์
รายวันภาษาไทย

โดย นางสาวรสนันท์ สรรสะอาด

ภาควิชา วารสารสนเทศ

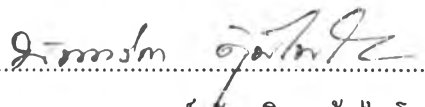
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ นันทริกา คุ้มไพโรจน์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์สุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ดรุณี หิรัญรักษ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ นันทริกา คุ้มไพโรจน์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ รจิตลักษณ์ แสงอุไร)

รสนันท์ สรรเสอาด : กระบวนการคัดเลือกและนำเสนอเนื้อหาด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมของ
หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย (SELECTION PROCESS AND PRESENTATION OF POLLUTION
CONTENT IN THAI DAILY NEWSPAPERS) อ.ที่ปรึกษา รศ.นันทริกา คุ้มไพโรจน์, 191 หน้า
ISBN 974-638-746-4

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาปริมาณความถี่ในการนำเสนอเนื้อหา
ด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการเลือกสรร
การกำหนดประเภทเนื้อหา รูปแบบ และตำแหน่งหน้าในการนำเสนอ 3) เพื่อทราบความคิดเห็นของหน่วยงาน
ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการนำเสนอเนื้อหาด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมของหนังสือพิมพ์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการ
วิเคราะห์เนื้อหาจากหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 3 ชื่อฉบับ ซึ่งเป็นตัวแทนของหนังสือพิมพ์ 3 ประเภท
ได้แก่ หนังสือพิมพ์คุณภาพ (มติชน) หนังสือพิมพ์ประชานิยม (เดลินิวส์) หนังสือพิมพ์ทางธุรกิจ (ผู้จัดการ
รายวัน) ที่ตีพิมพ์ระหว่างเดือนตุลาคม 2539-กันยายน 2540 รวมทั้งสิ้น 1,043 ฉบับ และการสัมภาษณ์
เจาะลึกบรรณาธิการ หัวหน้าข่าว และผู้สื่อข่าว รวมทั้งหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อม ในการวิเคราะห์ใช้การ
ระบุความถี่ ร้อยละ และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1 หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยนำเสนอเนื้อหาด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมค่อนข้างน้อย โดย
หนังสือพิมพ์มติชนมีปริมาณความถี่ในการนำเสนอมากที่สุด ทั้งนี้หนังสือพิมพ์แต่ละประเภทนำเสนอเนื้อหาด้าน
มลพิษสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันในประเภทของเนื้อหาและแหล่งที่มาของเนื้อหาที่นำเสนอ แต่ไม่แตกต่างกันใน
รูปแบบและตำแหน่งหน้าในการนำเสนอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2 ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อกระบวนการเลือกสรร การกำหนดเนื้อหา รูปแบบ และตำแหน่งหน้าใน
การนำเสนอ คือ ปัจจัยภายในองค์กรหนังสือพิมพ์ ได้แก่ นโยบายของหนังสือพิมพ์ เจ้าของ บรรณาธิการและ
หัวหน้าข่าว ผู้สื่อข่าว การนำเสนอของหนังสือพิมพ์คู่แข่ง นอกจากนี้ยังมีปัจจัยด้านคุณค่าข่าว สถานการณ์ด้าน
มลพิษในสิ่งแวดล้อม และแหล่งข่าว เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำเสนอเช่นเดียวกัน

3 หน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมเห็นว่า การนำเสนอเนื้อหาด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมของหนังสือพิมพ์ราย
วันภาษาไทยสอดคล้องกับสถานการณ์และสภาพปัญหา มลพิษที่เกิดขึ้น แต่ยังคงมีปริมาณการนำเสนอค่อนข้างน้อย

ภาควิชา .....วารสารสนเทศ.....
สาขาวิชา .....หนังสือพิมพ์.....
ปีการศึกษา .....2540.....

ลายมือชื่อนิสิต ..... สรรเสอาด .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... นันทริกา คุ้มไพโรจน์ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

3971416828 MAJOR JOURNALISM

KEY WORD:

SELECTION PROCESS/PRESENTATION/POLLUTION CONTENT/THAI DAILY
NEWSPAPERS

ROSSANUN SANSARD : SELECTION PROCESS AND PRESENTATION OF POLLUTION
CONTENT IN THAI DAILY NEWSPAPERS. THESIS ADVISOR: ASSO. PROF. NONTARIGA
KOOMPIROCHONA, 191 pp. ISBN 974-638-746-4.

The objectives of this research were 1) To study the frequency of Thai daily newspapers in presenting the pollution content 2) To analyze the factors that effect the selective process and the determination of content , format and page positioning 3) To know the opinions of environmental organizations toward the presentation of the pollution content in daily newspapers. Content analysis of three Thai daily newspapers, which have been classified into three types : Quality Newspapers (Mathichon) ; Popular Newspapers (Dailynews) ; and Business Newspapers (Puchatkan). Publication dates were from October 1996 to September 1997 ; the total number of issues was 1,043. In depth interview of the editors , news heads, news reporters and personel in environmental organizations was conducted. Data analysis was carried out by using frequency , percentage and ANOVA.

The findings of the research indicate that

1 The newspaper most concerned about pollution content is Mathichon. Each types of newspaper presents the pollution content differently in terms of content and sources. However, there is no difference in presenting the issues in terms of format and page positioning. The level of statistical difference is at the 0.05 significant level.

2 Inner factors of the newspaper organization are the important factor which affects the selective process, determination of content, format and page positioning of the newspapers are the newspapers policy, the owner, the editors, news heads, reporters, and competing newspapers. In addition, the news quality, recent environmental situation, and sources also are the factors in news presentation as well.

3 The environmental organizations feel that the newspapers' presentations of the pollution content are relevant to present environmental situations and problems, but the presentations are still in slight quantities.

ภาควิชา.....วารสารสนเทศ.....

สาขาวิชา.....หนังสือพิมพ์.....

ปีการศึกษา.....2540.....

ลายมือชื่อนิสิต.....*รศ.ดร. นงนุช นงนุช*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*ดร.นงนุช นงนุช*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของรองศาสตราจารย์ นันทริกา คຸ້ມໂພໂຣຈິນ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ครุณี หิรัญรักษ์ ประธาน กรรมการ และรองศาสตราจารย์ รจิตลักษณ์ แสงอุไร กรรมการ ซึ่งได้ให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆ ในการวิจัย ตลอดจนบุคลากรจากองค์กรหนังสือพิมพ์และหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมที่ให้ความกรุณา สละเวลาในการให้สัมภาษณ์และข้อมูลประกอบการทำวิจัยอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ท้ายนี้ ขอขอบคุณสมาชิกในครอบครัวที่เป็นแรงผลักดันให้กับผู้วิจัย และขอขอบคุณ นางสาววิณาวรรณ ธนกิจสมบูรณ์ ที่ให้ความสนับสนุนด้วยดี พี่ๆ เพื่อนๆ ทุกคนที่ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย เสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญแบบภูมิ	ด
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 ปัญหานำการวิจัย	14
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	14
1.4 สมมติฐานการวิจัย	15
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	15
1.6 นิยามศัพท์	16
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	18
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์	20
2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับมลพิษสิ่งแวดล้อม	30
2.3 แนวคิดเรื่องผู้เฝ้าประตู	37
2.4 ทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสาร	39
2.5 ทฤษฎีองค์การ.....	40
2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหา	40
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	41

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 ระเบียบวิธีวิจัย	44
3.1 การกำหนดประชากร	44
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล	45
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล	46
4 ผลการวิจัย	52
4.1 การวิเคราะห์เนื้อหาด้านมลพิษสิ่งแวดล้อม	52
4.2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการนำเสนอเนื้อหาด้านมลพิษสิ่งแวดล้อม	117
4.3 ศึกษาความคิดเห็นของหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อม	130
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	137
5.1 สรุปผลการวิจัย	137
5.2 อภิปรายผล	151
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	159
รายงานอ้างอิง.....	161
ภาคผนวก.....	166
ภาคผนวก ก.....	167
ภาคผนวก ข.....	170
ภาคผนวก ค.....	181
ประวัติผู้วิจัย.....	191

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ปริมาณความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาด้ำนมลพิษสิ่งแวดล้อมของหนังสือพิมพ์รายวัน..... ภาษาไทยทั้ง 3 ชื่อฉบับ.....	55
1.1 ตัวอย่างเหตุการณ์ด้ำนมลพิษสิ่งแวดล้อมระหว่างเดือนตุลาคม 2539-กันยายน 2540..... ที่หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยทั้ง 3 ชื่อฉบับนำเสนอ.....	59
2 แสดงการจำแนกประเภทเนื้อหาด้ำนมลพิษสิ่งแวดล้อมในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย... ทั้ง 3 ชื่อฉบับ ระหว่างเดือนตุลาคม 2539-กันยายน 2540.....	62
2.1 แสดงการเปรียบเทียบการนำเสนอประเภทเนื้อหาด้ำนมลพิษสิ่งแวดล้อมในหนังสือพิมพ์ รายวัน ภาษาไทยทั้ง 3 ชื่อฉบับในช่วงเดือนตุลาคม 2539.....	64
2.2 แสดงการเปรียบเทียบการนำเสนอประเภทเนื้อหาด้ำนมลพิษสิ่งแวดล้อมในหนังสือพิมพ์ รายวันภาษาไทยทั้ง 3 ชื่อฉบับในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2539.....	66
2.3 แสดงการเปรียบเทียบการนำเสนอประเภทเนื้อหาด้ำนมลพิษสิ่งแวดล้อมในหนังสือพิมพ์ รายวัน ภาษาไทยทั้ง 3 ชื่อฉบับในช่วงเดือนธันวาคม 2539.....	68
2.4 แสดงการเปรียบเทียบการนำเสนอประเภทเนื้อหาด้ำนมลพิษสิ่งแวดล้อมในหนังสือพิมพ์ รายวัน ภาษาไทยทั้ง 3 ชื่อฉบับในช่วงเดือนมกราคม 2540.....	70
2.5 แสดงการเปรียบเทียบการนำเสนอประเภทเนื้อหาด้ำนมลพิษสิ่งแวดล้อมในหนังสือพิมพ์ รายวันภาษาไทยทั้ง 3 ชื่อฉบับในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2540.....	72
2.6 แสดงการเปรียบเทียบการนำเสนอประเภทเนื้อหาด้ำนมลพิษสิ่งแวดล้อมในหนังสือพิมพ์ รายวันภาษาไทยทั้ง 3 ชื่อฉบับในช่วงเดือนมีนาคม 2540.....	74
2.7 แสดงการเปรียบเทียบการนำเสนอประเภทเนื้อหาด้ำนมลพิษสิ่งแวดล้อมในหนังสือพิมพ์ รายวันภาษาไทยทั้ง 3 ชื่อฉบับในช่วงเดือนเมษายน 2540.....	76
2.8 แสดงการเปรียบเทียบการนำเสนอประเภทเนื้อหาด้ำนมลพิษสิ่งแวดล้อมในหนังสือพิมพ์ รายวันภาษาไทยทั้ง 3 ชื่อฉบับในช่วงเดือนพฤษภาคม 2540.....	78
2.9 แสดงการเปรียบเทียบการนำเสนอประเภทเนื้อหาด้ำนมลพิษสิ่งแวดล้อมในหนังสือพิมพ์ รายวัน ภาษาไทยทั้ง 3 ชื่อฉบับในช่วงเดือนมิถุนายน 2540.....	80
2.10 แสดงการเปรียบเทียบการนำเสนอประเภทเนื้อหาด้ำนมลพิษสิ่งแวดล้อมในหนังสือพิมพ์ รายวันภาษาไทยทั้ง 3 ชื่อฉบับในช่วงเดือนกรกฎาคม 2540.....	82

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
2.11 แสดงการเปรียบเทียบการนำเสนอประเภทเนื้อหาด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมในหนังสือพิมพ์ รายวันภาษาไทยทั้ง 3 ชื่อฉบับในช่วงเดือนสิงหาคม 2540.....	84
2.12 แสดงการเปรียบเทียบการนำเสนอประเภทเนื้อหาด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมในหนังสือพิมพ์ รายวันภาษาไทยทั้ง 3 ชื่อฉบับในช่วงเดือนกันยายน 2540.....	86
3 แสดงการจำแนกรูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมในหนังสือพิมพ์รายวัน ภาษาไทยทั้ง 3 ชื่อฉบับ ระหว่างเดือนตุลาคม 2539-กันยายน 2540	89
3.1 เปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมของหนังสือพิมพ์รายวัน..... ภาษาไทยทั้ง 3 ชื่อฉบับ ระหว่างเดือนตุลาคม 2539-กันยายน 2540.....	90
4 แสดงการจำแนกตำแหน่งหน้าในการนำเสนอเนื้อหาด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมของหนังสือพิมพ์ รายวันภาษาไทยทั้ง 3 ชื่อฉบับ ระหว่างเดือนตุลาคม 2539-กันยายน 2540.....	100
4.1 เปรียบเทียบตำแหน่งหน้าในการนำเสนอเนื้อหาด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมของหนังสือพิมพ์.... รายวันภาษาไทยทั้ง 3 ชื่อฉบับ ระหว่างเดือนตุลาคม 2539-กันยายน 2540.....	111
5 แสดงการจำแนกแหล่งที่มาของเนื้อหาด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ทั้ง 3 ชื่อฉบับ ระหว่างเดือนตุลาคม 2539-กันยายน 2540.....	116

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 แสดงความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ทั้ง 3 ชื่อฉบับ ระหว่างเดือนตุลาคม 2539-กันยายน 2540.....	139
2 เปรียบเทียบความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยทั้ง 3 ชื่อฉบับ เป็นรายเดือน ระหว่างเดือนตุลาคม 2539-กันยายน 2540	139
3 แสดงการจำแนกประเภทเนื้อหาด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยทั้ง 3 ชื่อฉบับ ระหว่างเดือนตุลาคม 2539-กันยายน 2540.....	140
4 เปรียบเทียบการนำเสนอประเภทเนื้อหาด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยทั้ง 3 ชื่อฉบับ ระหว่างเดือนตุลาคม 2539-กันยายน 2540.....	141
5 เปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยทั้ง 3 ชื่อฉบับ ระหว่างเดือนตุลาคม 2539-กันยายน 2540.....	142
6 เปรียบเทียบตำแหน่งหน้าในการนำเสนอเนื้อหาด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยทั้ง 3 ชื่อฉบับ ระหว่างเดือนตุลาคม 2539-กันยายน 2540.....	143
7 เปรียบเทียบแหล่งที่มาของเนื้อหาด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยทั้ง 3 ชื่อฉบับ ระหว่างเดือนตุลาคม 2539-กันยายน 2540.....	145